

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

26 päivänä toukokuuta 1998 *

1. Union française de l'express (UFEX, entiseltä nimeltään Syndicat français de l'express international, SFEI), DHL International ja CRIE ovat tehneet esillä olevan valituksen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-77/95 15.1.1997 antamasta tuomiosta. ¹

Asian tosiseikat

3. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta ilmenevät oikeusriitaa koskevat tosiseikat ovat seuraavat:

2. Kysyisessä tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kumoamiskanteen, joka oli nostettu 30.12.1994 tehdystä komission päätöksestä, jolla komissio oli hylännyt tiettyjen yritysten 21.12.1990 tekemän kantelun, jossa komissiota vaadittiin aloittamaan tutkimus Ranskan postin menettelytavoista kansainvälisissä pikakuriiripalveluissa, joista vastasi yksi postin tytäryhtiöistä. Kysymyksessä oli konkreettisesti ottaen sen määrittäminen, olivatko tällaiset menettelytavat EY:n perustamissopimuksen vapaata kilpailua koskevien määräysten vastaisia.

Syndicat français de l'express international (jäljempänä SFEI), jonka jäseniä kolme muuta kantajaa ovat, teki komissiolle 21.12.1990 kantelun saadakseen todetuksi, että Ranskan valtio on rikkonut ETY:n perustamissopimuksen (sittemmin EY:n perustamissopimus; jäljempänä perustamissopimus) 92 artiklaa ja sitä seuraavia artikloja.

Brysselissä pidettiin 18.3.1991 kantelijan ja komission edustajien epävirallinen kokous. Viimeistään tällöin käsiteltiin kysymystä siitä, oliko Ranskan posti yrityksenä mahdollisesti rikkonut perustamissopimuksen 86 artiklaa ja Ranskan valtio perustamissopimuksen 90 artiklaa, 3 artiklan g alakohtaa, 5 artiklaa sekä 86 artiklaa.

* Alkuperäinen kieli: espanja.

¹ — Asia T-77/95, SFEI ym. v. komissio, tuomio 15.1.1997 (Kok. 1997, s. II-1).

Näkemyksen vaihto, sellaisena kuin silloiset kantajat ovat sen esittäneet ja ilman että komissio olisi sitä riitauttanut, voidaan tiivistää seuraavasti.

Perustamissopimuksen 86 artiklan osalta kantajat valittivat siitä logistisesta ja kaupallisesta avusta, jota Ranskan postin väitettiin antaneen tytäryhtiölleen, Société française de messageries internationalesille (josta vuonna 1992 tuli GDEW France; jäljempänä SFMI), joka tarjoaa kansainvälisiä pikakuriiripalveluja.

Logistisen avun osalta kantajat katsoivat, että Ranskan posti antoi käytettäväksi postin noutoon, lajitteluun, kuljetukseen, jakeluun ja asiakkaalle toimittamiseen liittyvää infrastruktuuriaan ja että se oli luovuttanut käyttöön tavallisesti vain sille itselleen varatun etuoikeutetun tulliselvitysmenettelyn ja että sovellettiin muita edullisempia rahoitusehtoja. Kaupallisen avun osalta kantajat huomauttivat yhtäältä yritysomaisuuden osien, kuten nykyisen asiakaskunnan ja goodwill-arvon siirtämisestä, sekä toisaalta Ranskan postin SFMI:n eduksi tekemästä myynninedistämistyöstä ja mainonnasta.

Kantajien mukaan Ranskan posti syyllistyi asemansa väärinkäyttöön, kun se antoi SFMI:n käyttää infrastruktuuriaan poikkeuksellisen edullisin ehdoin, jotta Ranskan postin määräävä asema postin peruspalveluissa laajenisi niitä lähellä oleviin kansainvälisiin pikakuriiripalveluihin. Tämä väärinkäyttö ilmeni kan-

tajien mukaan SFMI:n eduksi harjoitettuna ristisubventointina.

Yhtäältä perustamissopimuksen 90 artiklan ja toisaalta 3 artiklan g alakohdan, 5 artiklan ja 86 artiklan osalta kantajat vetosivat siihen, että Ranskan postin tytäryhtiönsä lainvastainen tukeminen perustui useisiin Ranskan valtion antamiin määräyksiin ja toimintaohjeisiin.

Komissio osoitti 10.3.1992 kantelun tehneiden yritysten asianajajalle kirjeen, jolla perustamissopimuksen 86 artiklaan perustunut kantelu hylättiin.

SFEI, DHL international, Service Crie ja May Courier nostivat 16.5.1992 tästä päätöksestä kumoamiskanteen, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta (asia T-36/92, SFEI ym. v. komissio, määräys 30.11.1992, Kok. 1992, s. II-2479). Valituksen johdosta yhteisöjen tuomioistuin kumosi tämän määräyksen ja palautti asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi (asia C-39/93 P, SFEI ym. v. komissio, tuomio 16.6.1994, Kok. 1994, s. I-2681).

Kirjeellä, joka oli päivätty 4.8.1994, komissio peruutti päätöksen, joka oli asiassa T-36/92 käydyin oikeudenkäynnin kohteena. Tämän johdosta ensimmäisen oikeusasteen tuomiois-

tuin totesi lausunnon antamisen asiassa raukeavan (asia T-36/92, SFEI ym. v. komissio, määräys 3.10.1994, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

Riidanalainen päätös

SFEI kehotti 29.8.1994 komissiota perustamissopimuksen 175 artiklan mukaisesti toimenpiteisiin asiassa.

Komissio lähetti 28.10.1994 SFEI:lle neuvoston asetuksen N:o 17/19 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyistä kuulemisista 25 päivänä heinäkuuta 1963 annetun komission asetuksen N:o 99/63/ETY (EYVL 1963, 127, s. 2268; jäljempänä asetus N:o 99/63/ETY) 6 artiklan mukaisesti kirjeen, jossa se ilmoitti aikovansa hylätä kantelun.

SFEI toimitti 28.11.1994 päivätyllä kirjeellä komissiolle omat huomautuksensa ja vaati tätä osoittamaan itselleen lopullisen päätöksen.

Komissio teki 30.12.1994 päätöksen, joka on valituksen kohteena esillä olevassa asiassa (jäljempänä päätös). Tämä päätös annettiin SFEI:lle tiedoksi 4.1.1995.

4. Päätös kuuluu seuraavasti (kohtien numerointia lukuun ottamatta):

”Komissio viittaa kanteluunne, joka jätettiin osastollemme 21.12.1990 ja johon oli liitetty jäljennös erillisestä, Ranskan kilpailuneuvostolle 20.12.1990 tehdystä kantelusta. Nämä kaksi kantelua koskivat Ranskan postihallinnon kansainvälisiä pikakuriiripalveluita.

Komissiosta lähetettiin Teille 28.10.1994 asetuksen N:o 99/63/6 artiklan perusteella kirje, jossa todettiin, että asian tutkinnassa saatujen tietojen perusteella ei ole katsottu voitavan ryhtyä toivottuihin jatkotoimiin perustamissopimuksen 86 artiklaa koskevan kantelunne suhteen; tässä kirjeessä Teitä pyydettiin myös esittämään huomautuksenne asiasta.

Viime marraskuun 28 päivänä esittämässänne huomautuksissa pitäydymme kannassanne Ranskan postin ja SFEI:n määräävän aseman väärinkäytöstä.

Otettuaan huomioon esittämenne huomautukset komissio ilmoittaa Teille tällä kirjeellä lopullisesta päätöksestään 21.12.1990 tehdystä kantelustanne, joka koski 86 artiklan mukaisen menettelyn aloittamista.

Komissio katsoo viime lokakuun 28 päivänä päivätyssä kirjeessä yksityiskohtaisesti selvitettyjen syiden vuoksi, ettei tässä asiassa ollut riittävästi sellaisia seikkoja, jotka osoittaisivat kilpailusääntöjä rikotun väitetyllä tavalla ja joiden perusteella hakemuksenne suhteen voitaisiin ryhtyä toivomienne jatkotoimiin. Tältä osin viime marraskuun 28 päivänä esittämenne huomautukset eivät sisällä yhtään sellaista uutta seikkaa, jonka vuoksi komissio voisi muuttaa tätä johtopäätöstä, joka perustuu jäljempänä esitettäviin syihin.

Yhtäältä yhteismarkkinoiden postipalveluja koskevassa vihreässä kirjassa sekä yhteisön postipalvelujen kehittämisestä laadituissa suuntaviivoissa (KOM (93)247 lopull. 2.6.1993) käsitellään muun muassa SFEl:n kantelun keskeisiä ongelmia. Vaikka nämä asiakirjat sisältävät ainoastaan ehdotuksia de lege ferenda, ne on otettava huomioon arvioitaessa sitä, käyttääkö komissio rajallisia voimavarojaan tarkoituksenmukaisesti, ja erityisesti sitä, paneutuvatko sen yksiköt valmistelemaan postipalveluja koskevia säädöksiä sen sijaan, että ne selvittäisivät omaloitteisesti niiden tietoon saatettuja väitteitä kilpailusääntöjen rikkomisesta.

Toisaalta asetuksen N:o 4064/89 perusteella tehty tutkinta TNT:n, Ranskan postin ja neljän muun postihallintoyksikön yhteisesti perustamassa yrityksessä (GD Net) johti siihen, että komissio julkaisi 2.12.1991 asiassa nro IV/M.102 tekemänsä päätöksen. Tällä 2.12.1991 tehdyllä päätöksellään komissio päätti olla vastustamatta ilmoitettua keskittymää katsoen sen yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Päätöksessä tuotiin kuitenkin erityisesti esiin se, että yhteisesti perustetun yrityksen osalta 'ehdotettu toimi ei luo tai vahvista määräävää asemaa, joka voisi merkitävästi rajoittaa kilpailua yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla'.

Tietyt päätöksen keskeiset kohdat koskivat sitä vaikutusta, jota ex-SFMI:n toiminnoilla saattoi olla kilpailun kannalta: SFMI:n yksinoikeus Ranskan postin kaluston käyttämiseen on rajattu sen toimintakenttään ja sen pitäisi päättyä kahden vuoden kuluttua sulautumisesta, jolloin se ei siten enää ole yhteydessä Ranskan postin alihankintaan. Kaikki Ranskan postin SFMI:lle lainmukaisesti myöntämät käyttömahdollisuudet pitäisi tulla vastaavalla tavalla kenen tahansa toisen pikapalveluyrittäjän käyttöön, jonka kanssa Ranskan posti tekee sopimuksen.

Tämä tulos vastaa kaikin tavoin 21.12.1990 esittämiänne ratkaisuehdotuksia. Pyysitte, että jos SFMI päättäisi jatkaa PTT:n palvelujen käyttämistä, se veloitettaisiin maksamaan niistä hinta, jonka se maksaisi, jos se ostaisi palvelut yksityiseltä yritykseltä; lisäksi pyysitte, että 'kaikki tuot ja kaikkalainen syrjintä

saadaan päätymään' ja että 'SFMI mukauttaa hintansa Ranskan postin tarjoamien palvelujen todellisen arvon mukaan'.

Siten on ilmeistä, että kansainvälisten pikapalvelujen nykyistä ja vastaista kilpailua koskevat ongelmat on asianmukaisesti ratkaistu niillä toimenpiteillä, jotka komissio on tähän mennessä toteuttanut.

Jos katsotte, että Ranskan postille asiassa IV/M.102 asetettuja ehtoja ei ole noudatettu, erityisesti kuljetusten ja mainonnan suhteen, Teidän on siinä tapauksessa esitettävä — mahdollisuuksien mukaan — todisteet tästä ja mahdollisesti tehtävä kantelu asetuksen N:o 17/62 3 artiklan 2 kohdan perusteella. Kuitenkin niiden esittämienne virkkeiden tueksi, joissa todetaan 'että nykyisin SFMI:n hinnat (ilman mahdollisia hyvityksiä) jäävät olennaisesti alle SFEI:n jäsenten hintojen' (28.11. päivätyn kirjeenne s. 3) ja että 'Chronopost käyttää postilaitoksen kuorma-autoja mainonnassa' (kirjeeseen liitetty asiakirja), olisi esitettävä tosiseikkoja, jotka oikeuttaisivat komission yksiköt aloittamaan tutkinnan.

Komission toiminnan, joka perustuu perustamissopimuksen 86 artiklaan, tarkoituksena on pitää yllä tosiasiallista kilpailua sisämarkkinoilla. Yhteisön kansainvälisten pikakuriiripalvelujen markkinoiden osalta olisi tässä

edellä selvitetyn merkittävän kehityksen vuoksi ollut tarpeen toimittaa uusia tietoja 86 artiklan mahdollisista rikkomisista, jotta komission tutkinta mainittujen toimintojen osalta olisi perusteltu.

Toisaalta komissio katsoo, ettei se ole velvolinen tutkimaan kilpailusääntöjen mahdollisia aiemmin tapahtuneita rikkomisia, jos tällaisen tutkinnan ainoana tarkoituksena tai vaikutuksena on edistää asianosaisten omia etuja. Komissio ei näe etua siinä, että aloitettaisiin tällainen tutkinta perustamissopimuksen 86 artiklan perusteella.

Edellä mainituista syistä ilmoitan Teille, että valituksenne on hylätty."

Valituksenalainen tuomio

5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamassa tuomiossa kumoamiskanne hylättiin kokonaisuudessaan, sillä kaikki siinä esitetyt viisi kanneperustetta hylättiin.

6. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi lähinnä, että päätös, jolla komissio oli hylännyt kantelun, perustui siihen, että

yhteisöllä ei ollut riittävää etua kyseisen kantelun kohteena olevassa asiassa (tuomion 34 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että tällainen ratkaisu esillä olevassa asiassa ei ollut lainvastainen, koska komissio saattoi perustellusti katsoa, että elleivät kantelijat esitä asiassa vastakkaista näyttöä, ilmoitetuista menettelytavoista oli luovuttu sen jälkeen, kun oli tehty eräs toinen ajallisesti samaan yhteyteen ajoittunut päätös (edellä jo mainittu päätös GD Net).

7. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi myös, että riidanalainen päätös ei ole perustamissopimuksen 190 artiklan vastainen, koska siinä esitetään selkeällä ja yksiselitteisellä tavalla komission perustelut. Päätös ei ole myöskään ristiriitainen.

8. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei hyväksynyt myöskään sitä perustetta, että komissio olisi loukannut hyvän hallinnon periaatetta, koska se ei ollut ottanut huomioon 6.12.1990 päivättyä asiantuntijakertomusta sillä perusteella, että kyseinen kertomus liittyi päätöksen GD Net tekemistä edeltävään aikaan. Syrjintäkiellon periaatteen tapahtuneeksi väitetyn loukkaamisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kantajien esittämät tilanteet eivät olleet verrattavissa esillä olevaan asiaan.

9. Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kantajat eivät olleet näyttäneet toteen väitettään siitä, että riidanalaisen päätöksen tehdessään komissio olisi syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön.

Ensimmäinen valitusperuste

10. Ensimmäinen valitusperuste koskee ”riidanalaisen päätöksen vääristämistä”. Se jakautuu kahteen osaan: a) yhtäältä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi vääristänyt riidanalaista päätöstä kieltäessään sen, että päätös perustui kahteen eri perusteeseen, ja b) toisaalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että päätös perustui ”yhteisön etuun”, vaikka tätä käsitettä ei ole mainittu päätöksessä.

11. On totta, että riidanalaisen päätöksen teksti ei ole yksiselitteinen, koska siinä ei ole mainintaa ”yhteisön edusta”, jonka oikeudellinen sisältö on hyvin tunnettu ja joka esiintyy tavallisesti tämän kaltaisessa päätöksessä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ollut tietoinen tästä, koska se katsoi tuomiionsa 31 ja 32 kohdassa

” — että ainoa yhteisön etua koskeva viittaus — joka on itse asiassa epäsuora, koska puhe on ainoastaan edusta — on päätöksen viimeistä edellisessä kappaleessa, joka koskee aiemmin tapahtuneita kilpailusääntöjen rik-

komisia. — — Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että yhteisön edun puuttuminen kantelun tutkinnan jatkamiseksi on taustalla läpi koko päätöksen. Viimeistä edellinen kappale on näet erottamaton osa muuta tekstiä.”

12. Jos päätöksen tekstiä luetaan ennakkoluulottomasti ja puolueettomasti, siitä voidaan crottaa:a) ensiksi viittaus komission postialaa koskeviin ehdotuksiin de lege ferenda; b) toiseksi väite päätöksen GD Net vaikutuksesta ilmoitettuihin menettelytapoihin, joista komissio katsoo luovutun; c) lopuksi viittaus siihen, että ”komissio ei näe etua siinä, että aloitettaisiin tällainen tutkinta perustamissopimuksen 86 artiklan perusteella”, kun kysymys on kilpailusääntöjen aiemmin tapahtuneista rikkomisista ja kun tällaisen tutkinnan ainoana vaikutuksena tai tarkoituksena on edistää kantelun tehneiden omia etuja.

13. Vaikka komissiolta olisi voitu edellyttää ehdottomampaa ja selkeämpää ratkaisua sen sijaan, että se esittää useita toteamuksia, joiden keskinäinen painoarvo lopullisen hylkäämisen osalta ei ole selvä, tämä ei kuitenkaan mielestäni merkitse sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ”väärästännyt” päätöstä katsoessaan, että kun päätöstä tarkastellaan kokonaisuudessaan, se perustuu yhteisön edun puuttumiseen.

14. Huolimatta päätöksen sisältämien toteamusten päällekkäisyydestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näet onnistunut määrittämään päätökseen sisältyvän loogisen päättelyn. Komissio arvioi, väärin tai oikein, että asia ei sisällä sellaista ”etua”, joka oikeuttaisi komission aloittamaan tutkinnan, koska se on jo puuttunut asiaan kyseisellä alalla ja koska ilmoitetuista menettelytavoista oli jo luovuttu. Tällainen etu ei voi olla muuta kuin se ”yhteisön etu”, joka komission on taattava ja jonka arviointi kuuluu lähtökohtaisesti sen toimivaltaan siten, että sen arviointi on mahdollista saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

15. Käsite ”yhteisön etu” on tietyllä tavalla kaksiulotteinen: sille on olemassa rajoitettu merkitys, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut asiassa Automec vastaan komissio antamassaan tuomiossa² ja jonka perustava sisältö on hyvin tunnettu. Tätä käsitettä voidaan käyttää sen rajoitetussa merkityksessä, mutta sitä voidaan myös käyttää, kun puhe on (yhteisön) edun puuttumisesta esillä olevan asian kaltaisissa tilanteissa, joissa komissio arvioi, ettei sillä ole riittävästi perustetta käyttää toimivaltaansa aloittaa tutkinta.

16. Sitä paitsi on huomattava, että valittajat itse totesivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa, että yhteisön edun puuttuminen oli riidanalaisessa

2 — Asia T-24/90, tuomio 18.9.1992 (Kok. 1992, s. II-2223).

päätöksessä käytetty kantelun hylkäämisperuste. Yksi kumoamiskanteen perusteista (joka on kohdassa 5.6) koski nimenomaisesti sitä, että hylätessään kantelun yhteisön edun puuttumisen vuoksi komissio oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen.³ Yhdenmukaista tämän kanssa ei ole se, että valittajat väittävät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ”löytäneen” päätöksensä kyseisen oikeudellisen seikan (yhteisön edun puuttuminen), kun ne arvioivat itse tämän seikan olennaiseksi päätöksessä.

Toinen valitusperuste

17. Toinen valitusperuste koskee oikeudellista virhettä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi syyllistynyt katsoessaan, että komissio saattoi perustella riidanalaisen päätöksen viittaamalla toiseen päätökseen.

3 — Kumoamiskanteen 91 kohdassa on todettu seuraavaa: ”komission päätös — — kantelun hylkäämisestä näyttää perustuvan seuraaviin kahteen seikkaan: yhteisön etu huomioon ottaen komissiolla ei ole perustetta aloittaa perustamissopimuksen 86 artiklan perusteella tutkintaa — —.” Saman kanteen 185 kohdassa kantajat ovat todenneet seuraavaa: ”Katsoessaan, ettei se näe intressiä aloittaa perustamissopimuksen 86 artiklan perusteella tutkintaa (päätöksen 13 kohta), komissio on käyttänyt oikeuskäytännössä sille tunnustettua toimivaltaa hylätä kantelu yhteisön edun puuttumisen vuoksi.” Kantajat ovat käyttäneet samoja käsitteitä kanteen 188 kohdassa: ”SFEI katsoo — — että komissio on syyllistynyt ilmeisiin arviointivirheisiin koskien yhteisön etua tämän asian tutkinnan jatkamiseen, siltä osin kuin komissio perustaa arviointinsa yhteisön edusta säädeohdotuksien olemassaoloon.”

18. Valittajien mielestä jokaisen tuomioistuimen päätöksen tai hallinnollisen päätöksen on oltava itsessään riittävä, koska tällaisen päätöksen tekijän on tehtävä ratkaisunsa kunkin asian yksittäisten asianhaarojen perusteella eikä viittaamalla muihin seikkoihin tai asioihin, joista on jo annettu tuomio tai tehty päätös. Komission ei siten olisi pitänyt viitata päätökseen GD Net esillä olevassa asiassa.

19. Tätä tuomion osaa koskeva väite on mielestäni selkeästi perusteeton. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että komissio saattoi viitata päätökseen GD Net, kuten se on tehnyt, ja että tämä viittaaminen oli osa komission kantelun hylkäämistä koskevia perusteluja.

20. Mikään ei estä itse asiassa sitä, että hallinnollisen päätöksen perusteluissa viitataan muihin päätöksiin, varsinkin jos ne ovat läheisesti asiaan liittyviä tai muuten suhteessa toisiinsa. Mikään ei myöskään estä sitä, että tällaisissa asioissa aikaisemman päätöksen olemassaoloa ja erityispiirteitä käytetään hyödyksi loogisena perusteena tiettyjen seurausten päättämiseksi myöhemmän päätöksen arvioinnissa.

21. Näin on nimenomaan tehty esillä olevassa asiassa: riidanalaisessa päätöksessä viitataan aikaisempaan samalla alalla tehtyyn päätökseen, jossa postiyhtymien keskittymäjärjestelyn toteuttamiselle asetettiin tiettyjä ehtoja. Komissio käytti tämän päätöksen (GD Net)

olemassaoloa sekä päätöksen sisältämien ehtojen noudattamista perusteena arvioidessaan kantelun aiheellisuutta. Mitenkään ei siten voida katsoa, että komissio olisi tehnyt perustelujen osalta oikeudellisen virheen, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt puuttua.

22. Eri kysymys on se, riittävätkö päätös GD Net ja sen täytäntöönpanoon liittyvät ongelmat kantelun hylkäämisen perusteeksi; tämä kysymys ei kuitenkaan koske enää päätöksen muodollista perustelemista vaan asiassisällön arviointia, toisin sanoen sen tutkimista, miten päätöksen perustana olevaa yhteisön etua on arvioitu.

Kolmas valitusperuste

23. Kolmas valitusperuste koskee ”EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan rikkomista”. Se jakautuu kahteen osaan seuraavasti: a) tuomio sisältää ristiriitaisia perusteluja ja b) tuomiossa ei oteta kantaa yhteen olennaisista valittajien väitteistä.

24. Perustamissopimuksen 190 artikla koskee yksinomaan velvoitetta perustella tietyt

yhteisön säädökset, päätökset ja muut toimet, jotka Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet tai jotka neuvosto tai komissio ovat antaneet. Se ei koske siten tuomioistuinratkaisuja, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemiä ratkaisuja.⁴ Tällaiseen valitusperusteeseen vetoamalla ei voida hakea muutosta väitettäessä tuomion perusteluja ristiriitaisiksi, tai että siinä ei ole otettu kantaa joihinkin kanteessa esitettyihin väitteisiin.

25. Valitukseen sisältyvä perustamissopimuksen 190 artiklaa koskeva viittaus johtuu mahdollisesti siitä, että valituksessa on epäonnistuneesti toistettu sama väite, joka jo sisältyi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyyn kumoamiskanteeseen. Tämä kertoo siitä, että on unohdettu valitusmenettelyn ja ensimmäisessä oikeusasteessa käytävän menettelyn erot. Valittajat saattoivat itse asiassa vedota kyseiseen artiklaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa riitauttaakseen hallinnollisen päätöksen sillä perusteella, että se oli 190 artiklan määräysten vastainen. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli hylännyt kyseisen väitteen, ne eivät voineet esittää tuomiota vastaan tätä samaa väitettä, jonka ne aikaisemmin esittivät hallinnollista päätöstä vastaan.

4 — On selvää, että kuten minkä tahansa muun tuomioistuimen, myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökset on perusteltava. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä paitsi velvollinen tekemään näin työjärjestyksensä 81 artiklan, mutta ei perustamissopimuksen 190 artiklan nojalla. Tuomarin tehtävä (juris dictio) ei ole pelkästään erottamaton velvoitteesta perustella päätös, vaan kysymys on jopa tehtävän oikeutuksesta. Asia ei aina ole ollut näin: absoluutistisissa järjestelmissä päätöksiä ei perusteltu; itse asiassa tällainen perusteleminen oli kiellettyä.

26. On kuitenkin selvää, että tuomion oikeudellisiin perusteluihin sisältyvät ristiriitaisuudet sekä näiden perustelujen absoluuttinen riittämättömyys⁵ ovat puutteita tai oikeudellisia virheitä, ja tarpeen vaatiessa ne voivat merkitä sitä, että ensimmäisessä oikeusasteessa annettua tuomiota on muutettava tai että se on kumottava. Näin on, jos ne muodostavat oikeudellisia virheitä, joilla ei ole oikeutusperustaa ja jotka vaikuttavat määrävällä tavalla riidan ratkaisuun vääristäen tuomion sisällön kokonaisuudessaan. Tämän vuoksi arvioin, että yhteisöjen tuomioistuin voi käsitellä kolmannen valitusperusteen.

27. Valitusperusteen ensimmäisen osan osalta on katsottava, että tuomioon ei sisälly mitään ristiriitaa, kun siinä todetaan yhtäältä, että komissio ”ei luokitellut ilmoitettuja menettelytapoja perustamissopimuksen 86 artiklan kannalta” ja toisaalta, että komissio katsoi, että ilmoitetuista menettelytavoista on luovuttu päätöksen GD Net johdosta.

28. Ei ole olemassa mitään ristiriitaisuutta, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin rajoittui toteamaan, että kantelu hylättiin riidanalaisella päätöksellä riittävän edun puuttumisen vuoksi. Tällainen toteamus ei merkitse ilmoitettujen menettelytapojen luokittamista suhteessa perustamissopi-

muksen 86 artiklaan. Viittaus päätökseen GD Net merkitsee seuraavan oletuksen tekemistä: vaikka ilmoitettuja menettelytapoja olisikin ollut menneisyydessä, kyseisen päätöksen olemassaolon johdosta ja sen voimaantullessa tällaisista menettelytavoista luovuttaisiin ja vastaavasti poistuisi yhteisön etu puuttua tällaiseen rikkomiseen. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että päätöksessä GD Net olisi luokiteltu näitä menettelytapoja.

29. Kolmannen valitusperusteen toista osaa ei voida myöskään hyväksyä: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyvinkin vastannut väitteeseen, jonka kantajat olivat esittäneet koskien eroja ensimmäisen kantelun hylkäämisen (annettu niille tiedoksi 10.3.1992 päivätyllä kirjeellä) ja sen lopullisen hylkäämisen perustelujen välillä (joka oli riidanalaisen päätöksen kohde). Tämä väite ja kyseinen kirje on mainittu tuomion 22 kohdassa, ja kyseinen väite on hylätty tuomion 35 kohdassa.

Neljäs valitusperuste

30. Neljännessä valitusperusteessa, joka koskee ”oikeudellisen perustan puutetta”, valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimiin, joiden perusteella se vain olisi voinut selvittää, saattoiko komissio katsoa, että Ranskan postin tytäryhtiölleen antamat tuet eivät olleet liiketaloudellisesti perusteltuja.

5 — Oikeudellisen päättelyn absoluuttista riittämättömyyttä (joka merkitsisi tuomiovirheitä) ei tule sekoittaa siihen, että ei ole otettu yksityiskohtaisesti kantaa jokaiseen kanteessa esitettyyn väitteeseen. Tuomiossa ei aina tarvitse ottaa yksityiskohtaisesti kantaa ja tarvittaessa yhdellä kannanotolla voidaan hylätä samanaikaisesti monia yhden tai usean asianosaisten esittämiä väitteitä.

31. Valittajien tätä koskeva kanta (joka käy ilmi kannekirjelmän 56 kohdasta) ei ole malliesimerkki johdonmukaisesta ja selkeästä tekstistä: valittajien mukaan ”ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimiin, joiden perusteella se olisi voinut selvittää, että i) voitiin katsoa perustellusti, että vastaaja oli väärässä katsoessaan, että Ranskan posti saattoi jatkaa ristosubventioita verkostolleen kolmansien vaatimusten puuttuessa ja että ii) tämän vuoksi se saattoi tai ei saattanut soveltaa laillisesti EY:n perustamissopimuksen 86 artiklaa tai yhteisön etua”.

32. Vastauksessaan komission huomautukseen ilmaisun ”oikeudellisen perustan puute” epäselvyydestä, koska siitä ei selviä loukatuksi väitetyn oikeussäännön sisältö, valittajat täsmentävät vastauksessaan,⁶ että termillä ”oikeudellinen perusta”, jota käytetään yleisesti Ranskan prosessioikeudessa, viitataan ”— — selvityksiin, joiden on oltava tuomion päätösoosan perustana, eikä sillä viitata säännökseen sellaisenaan”. Oikeudellisen perustan puute merkitsee siten sitä, että tuomiosta puuttuu riittävän tarkka tosiseikkakuvaus, jolla yhteisöjen tuomioistuin voisi varmistaa, että säännöksiä on sovellettu oikein kyseisiin tosiseikkoihin.

33. Tältä näkökannalta valitusperuste on hylättävä: tuomiossa todetaan selkeästi tosiseikkana, että postihallintoyksiköillä ei ollut

taloudellista perustetta tukea osakkuusyhtiötään. Tällaisen perusteen puuttuminen käy ilmi komission antamasta selityksestä (tuomion 62 kohta).

34. Tällaista tosiseikaston määrittämistä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päätenyt tutkittuaan sille esitetyn näytön, ei voida riitauttaa valituksessa, jollei osoiteta — mitä ei ole tehty — että näyttö on otettu tuomioon täysin vääristyneellä tavalla.

35. Neljäs valitusperuste näyttää perustuvan sanamuotonsa puolesta väitteeseen, joka ei liity tiettyjen tosiseikkojen (jotka, kuten olen jo korostanut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt selkeällä tavalla) puutteelliseen esittämiseen, vaan siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ryhtynyt tarpeellisiin toimiin ja että sillä ei ole ollut riittävä näyttöä tosiseikkojen tarkaksi määrittämiseksi.

36. Tällä tavalla tarkasteltuna kyseinen valitusperuste ei kohdistu niinkään tuomioon itsessään vaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edeltäviin asian selvittämistöimiin; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

⁶ — Vastauksen alaviite 11.

ei ole oikeudenkäynnin kuluessa ryhtynyt tarpeellisiin toimiin yhden riidanalaisen toiseikan (eli ristisubventioiden) olemassaolon selvittämiseksi.

37. Viittaus siihen, että Ranskan postilla ei ollut taloudellista etua osakkuusyhtiönsä tukemiseen, on tuomion 72 kohdassa lisäperusteena, joka on liitetty neljanteen niistä viidestä perusteesta, joista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee, että komissio on voinut perustellusti katsoa, että kantelussa ilmoitetuista menettelytavoista oli luovuttu päätöksen GD Net tekemisen johdosta.

38. Näiden kahden seikan toisiinsa liittymisen johdosta ja sen vuoksi, että tämä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellä mainittu päätelmä on kiistetty yleisesti viidennessä valitusperusteessa siihen liittyvän oikeudellisen virheen nojalla, näyttää tarpeelliselta arvioida neljännen valitusperusteen tätä "osaa" samalla kuin viidettä valitusperustetta.

Viides valitusperuste

39. Viides valitusperuste koskee uutta "oikeudellista virhettä": ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole voinut lainmukaisesti päätellä oikeudenkäyntiasiakirjoista, että komissio saattoi todeta rikkomisten päättyneen.

40. On selvää, että tällä valitusperusteella valittajat riitauttavat suoraan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemän tosiseikkoja koskevan arvioinnin.

41. Kuten tein asiassa John Deere vastaan komissio esittämässäni ratkaisuehdotuksessa,⁷ selvitan nytkin lyhyesti yhteisöjen tuomioistuimen sen oikeuskäytännön kehittymistä, joka koskee ensimmäisessä oikeusasteessa annettuihin tuomioihin sisältyvää tosiseikkojen arviointia vastaan esitettyjä väitteitä. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että valitus voi perustua vain oikeussääntöjen rikkomista koskeviin väitteisiin eikä tosiseikkojen arviointiin. Edeltävän perusteella yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että se, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut sille esitettyä näyttöä, ei ole sellainen oikeudellinen kysymys, jonka yhteisöjen tuomioistuin valituksen perusteella tutkii, paitsi jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla tai jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määrittämän tosiseikaston paikkaansapitämättömyys käy ilmi oikeudenkäyntiasiakirjoista. Yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen tutkimaan näyttöä, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käyttänyt tosiseikkojen näyttämiseksi toteen, jos näyttö on asianmukaisesti hankittu ja jos todistustaakkaa ja todisteiden arviointia koskevia sääntöjä ja yleisiä oikeusperiaatteita on asianmukaisesti noudatettu. Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen harjoittamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemään tosiseikaston oikeudelliseen luon-

7 — Asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3111, ratkaisuehdotuksen 24 kohta).

nehdintaan ja sen tämän perusteella tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa.⁸

eivät vielä olleet sitovia ja niiden perusteella todeta, että ilmoitetut menettelytavat olivat päättyneet.

42. Valittajien tähän valitusperusteeseen sisältyvä arvostelu perustuu nimenomaisesti yhteen niistä ”raoista”, joiden perusteella on mahdollista riitauttaa tosiseikkoja koskeva arviointi ja joka on: oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenevä asiallinen epätarkkuus.

45. Tällainen väite ulottuu kuitenkin laajemmalle kuin pelkkään sellaisen virheen tai aineellisen epätarkkuuden toteamiseen, joka käy ilmi oikeudenkäyntiasiakirjoista. Itse asiassa tällainen väite liittyy tietyn hallinnollisen päätöksen merkitystä ja ulottuvuutta koskeviin erilaisiin oikeudellisiin tulkintoihin, joista voi olla monta mieltä. Toisin sanoen valittajat pyrkivät saamaan uudelleen arvioitavaksi ensimmäisessä oikeusasteessa tehdyn näytön arvioinnin ja näytön perusteella määritetyn tosiseikaston.

43. Väite kohdistuu ensisijaisesti tuomion 68 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi: ”— komission varmuudesta siitä, että menettelytavat ovat päättyneet, on huomattava, että koska Ranskan postia sitovat ilmoitetut sopimukset ja sitoumukset, komissio saattoi perustellusti katsoa, että sen jälkeen kun keskittymäjärjestely on toteutettu, toisin sanoen ottaen huomioon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 18.3.1992 annetut tiedot, näitä sääntöjä oli noudatettu, kun niiden rikkomista ei ollut osoitettu”.

46. Tämä käy selkeästi ilmi molempien asianosaisten kannanotoista, ensin vastaajan vastauksesta ja sitten valittajan ja vastaajan vastauksista; kannanotot koskevat päätöksessä GD Net asetettujen ehtojen ulottuvuutta ja päätöksen ajallisia vaikutuksia.

44. Valittajien mukaan tämän väitteen virheellisyys käy ilmi päätöksestä GD Net, jossa asetetuista ehdoista ei aiheutunut mitään vaikutuksia ennen kuin vasta 18.3.1995: komissio ei voinut vuonna 1994 nojautua ehtoihin, jotka

47. Toiseksi valittajat arvostelevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 71 kohdassa olevaa toteamusta, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että ”tätä päätelmää [eli että komissio ei ole tehnyt virhettä arvioidessaan, etteivät kantelun tehneiden esittämät seikat riittäneet tutkinnan perusteeksi] ei horjuta kantajien suullisessa käsittelyssä vetoama se seikka, eli että komissio oli heinäkuussa 1996 päättänyt käynnistää perustamissopimuksen 93 artiklan

⁸ — Asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 42 kohta); yhdistetyt asiat C-241/91 P ja C-242/91 P, RTE ja ITP v. komissio, tuomio 6.4.1995 (Kok. 1995, s. I-743, 67 kohta) ja asia C-19/95 P, San Marco v. komissio, tuomio 17.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4435, 39 ja 40 kohta).

2 kohdan mukaisen menettelyn niistä avustuksista, joita Ranskan valtion väitettiin myöntäneen yhtiölle SFMI-Chronopost (EYVL 1996, C 206, s. 3). Tällainen menettelyn käynnistäminen ei näet todista sitä, että tehdessään riidanalaisen päätöksen komissiolla olisi ollut riittävästi tietoa, jotta perustamissopimuksen 86 artiklan mukaisen tutkinnan aloittaminen olisi ollut perusteltua päätöksen GD Net jälkeiseltä ajalta”.

Net asetettuja ehtoja noudatettu: siinä todettiin pelkästään, ettei komissiolla ollut riittävästi tietoa, jotta tutkinnan aloittaminen olisi ollut perusteltua päätöksen GD Net jälkeiseltä ajalta, koska kantelun tehneiden yritysten tässä tarkoituksessa esittämät indisiot eivät olleet riittäviä.

Kuudes valitusperuste

48. Valittajat katsovat, että tästä uudesta päätöksestä, joka on tehty vuonna 1996, käy kiistämättömästi ilmi, että myös päätöstä GD Net seuraavan ajanjakson osalta komissiolla ei ollut tietoa, oliko kyseisessä päätöksessä asetettuja ehtoja noudatettu vai ei.

51. Kuudes valitusperuste koskee ”yhteisön edun arviointiin liittyvien oikeussääntöjen rikkomista”, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen väitetään syyllistyneen.

49. Jälleen valittajat tuovat esiin ongelman, joka ei liity ”ainelliseen epätarkkuuteen” vaan tiettyyn asiakirjaan perustuvaan oikeudelliseen tulkintaan. Tämän vuoksi niiden tämän perusteella esittämää valitusperustetta ei voida hyväksyä, koska valittajien yksinomaisten pyrkimyksenä on se, että yhteisöjen tuomioistuin arvioi tosiseikat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sijasta.

52. Konkreettisesti todeten valittajat arvostelevat tuomion 46 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että ”— — vaikka onkin totta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on luetellut seikat, joita komission on verrattava arvioidessaan yhteisön etua, komissio voi kuitenkin käyttää tässä arvioinnissa muitakin asian kannalta merkityksellisiä seikkoja. Yhteisön edun arviointi perustuu välttämättä kunkin yksittäisen asian olosuhteiden arviointiin, jonka tuomioistuinvälvonnasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huolehtii (edellä mainittu asia *Automec v. komissio*, tuomion 86 kohta)”.

50. Lisäksi valittajien ehdottama tulkinta ei ole varsinaisesti ristiriidassa ensimmäisessä oikeusasteessa annetun tuomion 71 kohdan sisällön kanssa, koska tuomion viimeisessä virkkeessä ei kiisteta sitä, että komissio ei ”ollut tietoinen” siitä, oliko päätöksessä GD

53. Valittajat katsovat, että nämä väitteet loukkaavat kahdella tapaa yhteisön oikeutta: yhtäältä ne loukkaavat oikeussääntöjä, joiden mukaan yhteisön etua on arvioitava, ja toisaalta ne loukkaavat oikeusvarmuuden ja luotamuksensuojan periaatteita.

54. Valittajat katsovat, että oikeuskäytännön varassa kehitetyt yhteisön edun käsite ja sen soveltamista koskevat oikeussäännöt on määriteltävä sitovalla tavalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Automec vastaan komissio annetussa tuomiossa, ja niissä on pitäydytty myöhemmissä tuomioissa. Siten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi olla soveltamatta niitä yhteisön edun arvioimista koskevaa kolmea arviointiperustetta (eli väitetyn kilpailusääntöjen rikkomisen merkitys, todennäköisyys sen toteen näyttämiseen sekä tähän tarvittavien tutkintatoimien laajuus), jotka se itse on määritellyt, muutoin se rikkoo tämän tuomion edellisessä kohdassa mainittuja oikeussääntöjä ja oikeusperiaatteita.

55. Katson, että tätä valitusperustetta, siinä sanamuodossa kuin se on esitetty, ei voida hyväksyä kahdesta syystä.

56. Ensiksi, ja tässä on kysymys periaatteesta, voidaan väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tietyssä asiassa määriteltäviä yhteisön edun arviointiperusteita ei olisi pidettävä sellaisinaan ”oikeussääntöinä”,

joiden noudattamista yhteisöjen tuomioistuimen on välttämättä valvottava. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole itsekään täysin sidottu omaan oikeuskäytäntöönsä, josta se voi aina perustellusta syystä poiketa.

57. Toisaalta asiassa Automec vastaan komissio annetusta tuomiosta ilmi käyvää yhteisön edun arviointiperusteita koskevaa luetteloa ei ole pidettävä tyhjentävänä: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa aivan perustellusti, että ratkaisevia ovat jokaisen yksittäisen asian olosuhteiden arviointi ja ne perusteet, joilla komissio perustelee jokaisen päätöksensä, jolla se hylkää kantelun. Kysymyksessä olevan kaltaisella alalla, jossa oikeudelliset tilanteet voivat vaihdella melkoisesti, voi ilmetä uusia arviointiperusteita, joita menneisyydessä ei ole ollut ja joiden lainmukaisuuteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on otettava kantaa.

58. Näin on tapahtunut esillä olevassa asiassa, jossa komissio perusteli sille tehdyn kantelun hylkäämisen sillä, että ilmoitetuista menettelytavoista oli luovuttu, pääsääntöisesti sen oman aikaisemman väliintulon seurauksena, joten tutkinnan aloittamiseen ei ollut aihetta. Kysymyksessä on siten uusi arviointiperuste, joka on otettava huomioon ja joka eroaa asiassa Automec vastaan komissio esitetyistä arviointiperusteista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toimi perustellusti päätyessään arvioimaan tämän komission käyttämän uuden arviointiperusteen lainmukaisuutta sen sijaan, että se olisi hylännyt tämän siksi, ettei sitä ole mainittu asiassa Automec vastaan komissio annetussa tuomiossa.

59. Mikäli valittajien kanta hyväksyttäisiin tältä osin, tällä ”jähmetettäisiin” oikeuskäytäntö ja estettäisiin ehdottomasti sekä oikeuskäytännön kehittyminen että sen täydentyminen. Mikään ei estä itse asiassa sitä, että ottaessaan kantaa komission päätökseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi myöntää, että kysymyksessä on uusi yhteisön edun arviointiperuste, joka täydentää asiassa Automec vastaan komissio annetussa tuomiossa vahvistettuja arviointiperusteita ja jonka perusteella voidaan hylätä kilpailua rajoittavista menettelyistä tehtyjä kanteluja.

62. Nämä perustelut voidaan tiivistää kahteen yleisluonteiseen toteamukseen sekä kolmanteen, jolla kahta edellistä sovelletaan esillä olevaan asiaan.

63. Ennen näiden toteamusten esittämistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli muistuttanut tuomionsa 54—56 kohdassa kolmesta edellytyksestä, joita ei ollut riitautettu:

Seitsemäs valitusperuste

60. Seitsemäs valitusperuste muodostaa itse asiassa tärkeimmän osan valitusta, ja jäljempänä esittämistäni syistä katson, että siihen on suhtauduttava eri tavalla kuin edeltäviin valitusperusteisiin. Ehdotan siten, että tämä valitusperuste hyväksytään ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio kumotaan.

61. Valitusperuste koskee ”EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista, kun tämä artikla luetaan yhdessä EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan g alakohdan, 89 artiklan ja 155 artiklan kanssa”. Valitusperusteeseen sisältyvä kritiikki kohdistuu perusteluihin, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt tuomionsa 57—59 kohdassa ja niistä seuraaviin johtopäätöksiin, joilla kumoamiskanne on hylätty.

a) Komission velvoitteiden laajuutta kilpailuoikeuden alalla on tutkittava perustamissopimuksen 89 artiklan 1 kohdan perusteella, joka ilmentää kilpailuoikeudessa sitä komission yleistä valvontatehtävää, joka sille perustamissopimuksen 155 artiklan nojalla kuuluu;

b) Ensimmäisen perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamisesta 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17° 3 artiklassa ei anneta tämän artiklan perusteella kantelun tehneelle oikeutta vaatia komissiolta perustamissopimuksen 189 artiklassa tarkoitettua päätöstä siitä, onko perustamissopimuksen 85 tai 86 artiklaa rikottu. Komissio voi siten määrittellä sen, millainen käsittelyjärjestys sille toimitetuille kanteluille on annettava, ja se

voi perustellusti viitata yhteisön etuun asiassa etusijan antamisperusteena.

ilmoitetuista menettelytavoista luovutaan, on tehty, koska vain tämän päätöksen vaikutus on otettava huomioon.

c) Perustamissopimuksen 86 artikla ilmentää sitä yleistavoitetta, joka perustamissopimuksen 3 artiklan g alakohdan perusteella yhteisön toiminnalle on asetettu; toisin sanoen sellaisen järjestelmän perustaminen, jolla taataan, ettei kilpailu yhteismarkkinoilla vääristy.

— Tällaisessa tapauksessa asian tutkinta ja jo tapahtuneiden rikkomisten toteaminen ei enää perustuisi intressiin taata vääristymätön kilpailu yhteismarkkinoilla, joten se ei vastaisi komissiolle perustamissopimuksessa osoitettua tehtävää. Tällaisen menettelyn keskeinen tarkoitus on lähinnä helpottaa valittajia osoittamaan kansallisissa tuomioistuimissa tuottamusten olemassaolo vahingonkorvauksen saamiseksi.

64. Näiden edellytysten perusteella tuomioissa on tehty jo tapahtuneita rikkomisia koskevien kantelujen osalta päättely, jonka perusteella tätä päättelyä esillä olevaan asiaan sovellettaessa komission toiminta on katsottu oikeaksi.

65. Tämä päättely, joka käy ilmi tuomion 57 ja 58 kohdasta, on seuraava:

— Tämän yleistavoitteen ja komissiolle osoitetun tehtävän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien katsoo, että sillä edellytyksellä, että komissio perustelee päätöksensä, se voi perustellusti katsoa, ettei ole tarkoituksenmukaista ryhtyä jatkotoimiin sellaisen kantelun osalta, joka koskee menettelytapoja, jotka sittemmin ovat päättyneet. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä silloin, kun menettelytavoista on luovuttu komission toiminnan vuoksi, kuten esillä olevassa asiassa. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien katsoo, ettei juurikaan ole merkitystä sen oikeudellisen perustan selvittämisellä, jonka nojalla päätös, jonka seurauksena

66. Soveltaen tätä päättelyä esillä olevaan asiaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien on ratkaissut asian pysyttäen riidanalaisen päätöksen ja todennut tuomionsa 59 kohdassa seuraavaa: ”komissio saattoi siten esillä olevassa asiassa katsoa perustellusti, että koska ilmoitetuista menettelytavoista oli luovuttu toisen päätöksen tekemisen johdosta ja koska komissio siten oli huolehtinut vastuullaan olevasta perustamissopimuksen moitteettoman soveltamisen valvonnasta, menettelyn jatkaminen ainoastaan tapahtuneiden tosiseikkojen luokitteluksi perustamissopimuksen 86 artiklan kannalta ei olisi komission rajoitettujen voimavarojen tarkoituksenmukaista käyttämistä, varsinkin kun komissiosta sitä paitsi tehdään työtä lainsäädännön antamiseksi kyseisellä toimialalla. Tämä komission arviointi oli sitäkin perustellumpi, koska tehdessään lopullisen päätöksen olla hyväksymättä perustamissopimuksen 86 artiklan rikkomista koskevaa kantelua, kansalliset elimet, jos kantelun tekijät saattavat asian niiden käsiteltäväksi, ovat toimivaltaisia ratkaisemaan väitetyn kilpailusääntöjen rikkomisen”.

67. Arvioisin, että valittajien tuomion tätä kohtaan vastaan esittämä väite on perusteltu ja riittävä niiden valituksen hyväksymiseksi.

68. Itse asiassa perustamissopimuksen 86 artiklan vastaista määrävän aseman väärinkäyttöä koskevat kantelut liittyvät melkein välttämättömästi jo tapahtuneisiin seikkoihin.¹⁰ Kun yritys on syyllistynyt tällaisiin menettelytapoihin tietyllä alalla ja käyttänyt väärin määrävää asemaansa, joka sillä on tietyillä markkinoilla ja väärinä kilpailua siten lainvastaisesti, pelkää se seikka, että kysymyksessä olevat menettelytavat ovat päättyneet tietyllä hetkellä, ei riitä muiden seikkojen puuttuessa, jotka täsmennän myöhemmin, sen perusteeksi, että komissio ei ryhdy toimenpiteisiin, kun määrävässä asemassa olevan yrityksen kilpailijat ovat tehneet sille kantelun tältä osin.

10 — Suullisessa käsittelyssä komission asiamesittelyssä väitteen, että päinvastoin kuin valtiontukia koskevat menettelyt, jotka perustuvat perustamissopimuksen 92 artiklaan ja jotka koskevat aina jo tapahtuneita seikkoja, perustamissopimuksen 86 artiklan nojalla aloitetut menettelyt ovat "tulevaisuuteen kohdistuvia" menettelyjä, koska niiden tarkoituksena on saada päättyneeseen kantelun kohteena oleva kilpailusääntöjen rikkominen. Tämä perustelu on vähintäänkin yllättävä, koska se on komission yhteisöjen tuomioistuimelle aikaisemmin esittämien väitteiden vastainen. Sitä yhdistetyissä asioissa C-68/94 ja C-30/95, Ranska ym. vastaan komissio, tuomio 31.3.1998 (Kok. 1998, s. I-1375) komissio esitti täysin päinvastaisen väitteen selvittäessään eroja yhtäältä perustamissopimuksen 86 artiklaan perustuvan menettelyn ja toisaalta yrityskeskittymien valvontaa koskevan menettelyn (yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston asetusta (ETY) N:o 4064/89 [EYVL 1990, L 257, s. 14]) välillä. Komissio katsoi tällöin, että kun kysymyksessä on määrävän aseman väärinkäyttö, tutkimus koskee menneisyydessä tapahtunutta määrävän aseman väärinkäyttöä, kun taas kysymyksen ollessa edellä mainitun asetuksen soveltamisesta, asian erittelyn on kohdistuttava tulevaisuuteen. Ks. tältä osin tuomion 179 ja 180 kohta.

69. Katson siten, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen todetessaan, että vastaavassa tapauksessa jo tapahtuneiden loukkausten toteamisella on vain subjektiivista etua kantelun tehneille yrityksille, eikä se ole enää komission intressissä. Tämä sama virheellinen käsitys sai tuomioistuimen katsomaan, että tällaisen menettelyn "olennaisena tarkoituksena" on helpottaa valittajia osoittamaan kansallisissa tuomioistuimissa lainvastaisen menettelyn olemassaolo vahingonkorvauksen saamiseksi.

70. Kilpailu, jonka toimivuus komission on varmistettava, ei ole enää taattu, jos yritys on luopunut menettelytavoista, joiden avulla se pyrki hyödyntämään määrävää asemaansa, esimerkiksi vain se vuoksi, että menettelytavoilla on päästy siihen, mihin on pyrittykin. Menettelytavoista on luovuttu, mutta niiden vaikutukset jatkuvat.

71. Jos tuomion näissä kohdissa esitetty peruste hyväksyttäisiin, sillä olisi sellainen paradoksaalinen vaikutus (erityisesti äskettäin kilpailun piiriin tulleilla markkinoilla, kuten pikakuriiripalvelun markkinoilla), että "palkittaisiin" yritystä, joka syyllistyytään aluksi määrävän aseman väärinkäyttöön, on onnistunut pysyvästi väärin käyttämään kysiesten markkinoiden yleisen tilanteen. Vastaavasti lähtötilanteen menettelytavoista luopuminen ei merkitse väärin käytettyä kilpailutilanteen tervehdyttämistä, vaan voidaan todeta, että menettelytavat ovat saavuttaneet tarkoituksensa eivätkä ole enää tarpeellisia.

72. Komission ei tule suvaita tällaista tilannetta. Sen on päinvastoin palautettava vapaa kilpailu kyseisellä alalla aina, kun muista olosuhteista käy ilmi, että on olemassa ”yhteisön etu” sen asiaan puuttumiselle. Tässä tarkoituksessa sen on ensiksi tarkistettava, onko tietty yritys käyttänyt väärin määräävää asemaansa, mikä edellyttää tutkimuksen tekemistä, kuten kantelun tehneet yritykset olivat pyytäneet.

73. Sitä paitsi on oikeutettua, että käyttäessään edellä mainittua asetuksessa N:o 17 niille annettua oikeutta kantelun tekvän yrityksen tai yritysryhmän motiivina on sekä halu palauttaa vääristynyt kilpailutasapaino että halu puolustaa omia taloudellisia etujaan.

74. Itse asiassa yritykset, jotka ilmoittavat kilpailun vastaisista menettelytavoista, ovat käynnistävässä tehtävässä, eräänlaisena katalysaattorina komission asiaan puuttumiselle. Yrityksillä on tällöin kaksi intressiä: yhtäältä niiden oma etu siitä, etteivät ne kärsi tappiota kilpailijoidensa lainvastaisesta menettelystä ja toisaalta yhteisön oikeudessa taattu yleinen etu kilpailusääntöjen noudattamisesta, jota komission on suojattava.

75. Kun tämä viimeksi mainittu yleinen etu on kysymyksessä (koska kysymyksessä olevalla toimialalla on selkeästi yhteisön tason ulottuvuus ja merkitys, ja koska ilmoitettu rikkominen voidaan todeta melko helposti ilman suhteettomia asian selvittämistoimia), ei voida väittää, että komission asiaan puuttumisen tarkoituksena olisi pelkästään todisteiden saaminen vahingonkorvauskanteen nostamiseksi kansallisissa tuomioistuimissa.

76. Komission passiivisuutta ei voida myöskään perustella sillä seikalla, että määräävän aseman väärinkäyttöä koskevista menettelytavoista luopuminen johtui joko määräävän aseman väärinkäyttöön syyllistyneen yrityksen yksipuolisesta päätöksestä tai komission rinnakkaisista toimenpiteistä, joilla oli muu tarkoitus, mutta joiden epäsuoran vaikutuksen ansiosta päädyttiin samaan tulokseen. Joka tapauksessa olennaista päätöksen lainmukaisuuden arvioimiseksi on se, että ilmoitetuista menettelyistä luopuminen ei merkinnyt niiden kilpailua rajoittavien vaikutusten päättymistä.

77. Muistutan vielä kerran, että perustamis-sopimuksen 168 a artiklan perusteella tehtyjen valitusten osalta yhteisöjen tuomioistuimen on rajoitettava tarkastelemaan oikeuskysymyksiä, ja se on sidottu niihin tosiseikkoihin, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut toteen näytetyiksi.¹¹ Sen vuoksi yhteisöjen tuomioistuimen on lähdettävä siitä

11 — Paitsi tietenkin riitautettacssa nämä kysymyksessä olevat tosiseikat niitä rajoituksia noudattaen, jotka olen esittänyt tämän ratkaisuehdotuksen 41 kohdassa.

olettamuksesta, että päätöksen GD Net seurauksena Ranskan posti oli luopunut niistä mahdollisista menettelytavoista, joilla se oli käyttänyt väärin määräävää asemaansa postisektorilla.¹² Joudun toteamaan, että tämän väitteen perusta on heikko, koska se perustuu vain siihen pelkkään olettamukseen, jota ei ole kiistetty, että edellä mainitussa päätöksessä GD Net asetettuja ehtoja oli noudatettu. Muutoksenhaun rajoitukset eivät kuitenkaan salli sitä, että yhteisöjen tuomioistuimissa toisella tavalla.

78. Kuitenkaan komissio päätöstä tehdessään tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen komission tekemää päätöstä valvoessaan eivät voineet olla tietämättömiä siitä, että vaikka Ranskan posti olisi luopunut asemansa väärinkäyttöä merkitsevästä ja kilpailevien yritysten kantelun kohteina olevista menettelytavoista, olisi kuitenkin ollut perusteltua aloittaa tutkinta sen selvittämiseksi, oliko kilpailu Ranskan kansainvälisillä pikakuriiripalvelujen markkinoilla päättyneiden menettelytapojen vaikutusten vuoksi yhä vääristynyttä.

79. Komission tältä osin omaksuma asenne on ilmausta passiivisuudesta, jota ei ole helppo ymmärtää kysymyksessä olevien markkinoiden merkityksen ja niiden ilmeisen yhteisön tason ulottuvuuden vuoksi. Syyt, joiden perusteella se teki vuonna 1991 pää-

töksen pikakuriiripalvelujen yrityskeskittymästä, olivat yhä olemassa ja peruste toimialan kehityksen tarkkailemiseksi, myös viran puolesta.

80. Perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamismenettelyyn liittyvässä päätöksessä nro 000978, jonka komissio osoitti 10.3.1992 SFEI:lle tiedottaakseen sille, että sen kantelu oli hylätty (komissio itse peruutti tämän päätöksen sen jälkeen, kun yhteisöjen tuomioistuimissa oli kumonnut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksen, jossa tämä oli jättänyt tutkimatta kyseistä päätöstä vastaan nostetun kumoamiskanteen),¹³ komissio totesi seuraavaa: "näissä olosuhteissa, vaikka emme aio jatkaa tutkintaamme perustamissopimuksen 86 artiklan nojalla, voimme vakuuttaa teille, että seuraamme tarkkaavaisesti kyseisten markkinoiden kehitystä".

81. Ei ole voitu selittää tyydyttävällä tavalla, miksi sen jälkeen kun komissio oli antanut tällaisia vakuutuksia vuonna 1992 eli toisin sanoen päätöksen GD Net tekemisen jälkeen, se ei pelkästään laiminlyönyt ryhtyä toimiin markkinoiden tarkkailemiseksi, vaan se myös hylkäsi pyynnöt, joita kantelijoina olevat yritykset olivat sille tehneet tässä tarkoituksessa. Pyyntö koskivat ainoastaan sitä, että komissio aloittaa tutkinnan EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan nojalla.

12 — Itse asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän seikan osalta omaksuma kanta ei ole niin selkeä tai ehdoton, kuin mitä voi vaikuttaa. Eräät tuomion osat saavat ajatella, että ilmoitetuista menettelytavoista luopuminen on näytetty toteen (ks. 57, 58 ja 59 kohta), kun taas muualla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa rajoittuu toteamaan, että vastakkainasettelujen puuttuessa komissio saattoi perustellusti katsoa, että näistä menettelyistä oli luovuttu (ks. 68 kohta).

13 — Ks. valituksenalaisen tuomion 9 kohta.

82. Komissio on myöntänyt jälkikäteen, ettei se ole varmistanut, että sen päätöksessä GD Net asettamia ehtoja vapaan kilpailun takamiseksi kansainvälisten pikakuriiripalvelujen alalla on noudatettu: päätöksessä C 3/96 (jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut ja johon se on viitannut valituksenalaisen tuomion 71 kohdassa),¹⁴ komissio ilmoitti, että näistä ehdoista useasta siltä puuttuu tieto, onko sitä noudatettu. Samassa päätöksessä komissio myönsi, ettei sillä ollut myöskään tietoa, miten Ranskan posti on soveltanut sille annettua suositusta, jonka mukaan Ranskan postin kirjanpidosta olisi käytävä ilmi, ettei tukea ole maksettu muille kuin julkisen palvelun luonteisille toimille ja ettei tukea ole maksettu kilpailun piiriin kuuluville toimille kuten pikakuriiripalveluille.

tiöidensä hyväksi käyttämällä väärin määräävää asemaansa suljetuilla markkinoilla.

- b) Komissio oli tehnyt vuonna 1991 yritys-keskittymää koskevan päätöksen (päätös GD Net), joka koski Ranskan postin ja muiden postihallintoyksiköiden perustamaa yhteisyritystä. Tässä päätöksessä komissio oli asettanut tiettyjä ehtoja tälle yhteisyritykselle, mutta se ei tiennyt, oliko näitä ehtoja noudatettu eikä myöskään, millainen kyseisten markkinoiden tilanne oli, huolimatta kilpailevien yritysten sille tekemästä kantelusta, ja se kieltäytyi aloittamasta tutkintaa tältä osin, neljä vuotta kantelun tekemisen jälkeen.

83. Tiivistäen todettuna ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näki tilanteen seuraavalaisena:

- a) Vuonna 1990 kysymyksessä olevat yritykset olivat tehneet komissiolle kantelun äskettäin kilpailulle avautuneelta toimialalta, jolla oli ilmeistä merkitystä ja ulottuvuutta yhteisön tasolla. Tässä kantelussa esitettiin seikkoja, joiden vuoksi oli syytä epäillä, että Ranskan posti oli syyllistynyt kilpailun vastaiseen menettelyyn tytäryh-

84. Tilanteen ollessa kuvatun kaltainen ei voida väittää, että kysymyksessä ovat menneisyyteen liittyvät seikat, joiden osalta komissio on jo puuttunut asiaan, ja tällä perusteella hylätä kantelun, jota ei ole peruutettu ja jonka tueksi tulevat vielä alkuperäisen kantelun tekemistä seuranneen neljän vuoden aikana esitetyt väitteet aikaisemman määräävän markkina-aseman väärinkäytön vaikutusten jatkumisesta esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevan kaltaisilla markkinoilla. Hyväksyessään pääasiallisesti näin kuuluvan komission väitteen, joka käy ilmi riidanalaisesta päätöksestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on erehtynyt komissiolle perustamissopimuksen 89 artiklan nojalla kuuluvan veloitteen laajuudesta komission valvoessa perustamissopimuksen 86 artiklan noudattamista.

¹⁴ — Ks. edellä 47 kohta.

Kahdeksas valitusperuste

85. Kahdeksannessa valitusperusteessaan, joka koskee ”yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden loukkaamista”, valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien tuomiossaan loukannut hyvän hallinnon periaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja syrjintäkiellon periaatetta sekä oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatetta.

86. Hyvän hallinnon periaatteen osalta valittajien väite kohdistuu tuomion 100 kohtaan, jossa todetaan, että komissio saattoi perustellusti ratkaista kantelun ottamatta huomioon 6.12.1990 päivättyä asiantuntijakertomusta, koska se liittyi ajanjaksoon ennen päätöksen GD Net tekemistä.

87. Komissio katsoo, että kahdeksannen valitusperusteen tätä osaa ei voi ottaa tutkittavaksi, koska siinä ainoastaan toistetaan kanneissa esitetyt väitteet. On kuitenkin korostettava, kuten valittajat ovat nimenomaisesti todenneet vastauksensa 115 kohdassa, että ne eivät enää moiti komissiota tämän periaatteen loukkaamisesta, vaan ensimmäisen

oikeusasteen tuomioistuinta kyseisen periaatteen virheellisestä soveltamisesta. Näin ymmärrettyinä valitusperusteen tätä osaa ei voida jättää tutkimatta. Kuten kohta esitän, katson kuitenkin, että se on joka tapauksessa hylättävä.

88. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättely tältä osin perustuu siihen, että komissio toimi koko päätöksestä ilmenevän logiikan mukaisesti sivuuttaessaan asiantuntijakertomuksen, joka liittyi ajanjaksoon ennen päätöksen GD Net tekemisajankohtaa, jolloin ilmoitetuista menettelytavoista oli luovuttu tai olisi pitänyt luopua. (Tämä on riidanalaisen päätöksen avaintekijä). Asiantuntijakertomuksen asiaankuulumattomuus johtuu jo päätöksen sisäisestä logiikasta. Päätöksen mukaan asiantuntijakertomuksen laatimista seuranneesta myöhäisemmästä ajankohdasta alkaen tutkinnan aloittaminen ei ole yhteisön intressissä.

89. Kumoamiskanteen 146 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa esitetyt seikat eivät horjuta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemää päättelyä. Valittajat eivät ole esittäneet riittäviä perusteita sen osoittamiseksi, että tuomion tässä osassa olisi tehty oikeudellinen virhe.

90. Mitä tulee väitettyyn yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen loukkaamiseen, valittajat esittävät, että a)

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ”on omaksunut tulkinnan, joka väärin ja epänormaalilla tavalla supistaa toisiaan vastaavien tilanteiden käsitettä”, ja b) että ”se on tulkinnut yhteisön edun harkintaan liittyviä oikeussääntöjä tavalla, joka ei vastaa sen aiempaa tulkintaa”.

91. Nämä kaksi väitettä ovat perusteettomia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rajoittunut korostamaan (tuomion 102 kohta), että kantajat eivät olleet vedonneet sellaisen vastaavan tilanteen olemassaoloon, joka vastaisi tosiseikoiltaan niiden kantelussaan esittämää tilannetta. Tästä ei ole epäilystä. ”Toisiaan vastaavien tilanteiden” osalta vastaavuuden astetta voidaan varmasti edellyttää tiukemmin tai väljemmin, mutta jos komissiota syytetään lainvastaisesta menettelystä sen hylätessä tiettyjä seikkoja koskevan kantelun, jonka väitetään tulleen hyväksytyksi toisessa tilanteessa, on kohtuullista edellyttää, että vastaavalla tilanteella on todellinen verrattavuus kantelun kohteena olevaan tilanteeseen nähden. Esillä olevassa asiassa valittajat eivät ole yksilöineet vastaavaa tilannetta, johon ne voisivat tehokkaasti perustaa syrjintävaihteensa.

92. Sen väitteen osalta, joka koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut eri tavalla yhteisön edun arviointia koskevia oikeussääntöjä, toistan sen, minkä olen todennut kuudennen valitusperusteen osalta.

93. Tästä viittauksesta kuudennen valitusperusteen osalta esittämäni seuraa, että ehdotan myös kahdeksannen valitusperusteen kolmannen osan hylkäämistä. Tässä kolmannessa osassa valittajat väittävät, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita poiketessaan omasta oikeuskäytännöstään (joka ilmenee jo mainitsemastani asiassa *Automec* vastaan komissio annetusta tuomiosta) ja salliessaan komission arvioida yhteisön etua arviointiperustein, jotka poikkesivat kysymyksessä olevaan tuomioon sisällyksistä.

94. Kuten olen todennut arvioituani kuudetta valitusperustetta, yhteisön edun arviointi välttämättä liittyy yksittäisen asian erityispiirteisiin, ja asiassa *Automec* vastaan komissio annetusta tuomiosta ilmenevät arviointiperusteet ovat vain seikkoja tai tekijöitä, jotka voidaan ottaa tai on otettava huomioon muiden seikkojen ohella. Ei ole siten syytä puhua syrjinnästä oikeussääntöjä sovellettaessa tai oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamisesta (tai vielä vähemmän luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisesta) sillä perusteella, että konkreettisissa tapauksissa ja ottaen huomioon yksittäisen asian erityispiirteet, komissio ei soveltanut näitä oikeuskäytännöstä ilmeneviä arviointiperusteita vaan muita, jotka komission mukaan olivat ratkaisevia sen kantelun hyväksymistä tai hylkäämistä koskevalle päätökselle. Joka tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harjoittaman tuomioistuinvalvonnan laajuus tällaisten ratkaisujen osalta takaa sen, että ratkaisut ovat oikeussääntöjen mukaisia.

Yhdeksäs valitusperuste

95. Yhdeksäs valitusperuste liittyy ”oikeudellisiin virheisiin sovellettaessa käsitettä harkintavallan väärinkäytöstä”, josta valittajat syyttävät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta. Tämä valitusperuste jakautuu kahteen osaan: a) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tutkinut kaikkia valittajien tuekseen esittämiä asiakirjoja, ja b) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määritellyt virheellisesti ne seikat, jotka voivat olla osoituksena harkintavallan väärinkäytöstä.

96. Asiakirja, johon tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa erityisesti viitataan, on 1.6.1995 päivätty kirje, jonka Sir Leon Brittan oli osoittanut komission puheenjohtajalle, ja josta oli lähetetty jäljennös erälle muulle komission jäsenille. Valittajien mukaan tästä kirjeestä käy ilmi, että komissio oli nimenomaisesti päättänyt olla ryhtymättä jatkotoimenpiteisiin sille ilmoitettujen postialalla tehtyjen kilpailusääntöjen rikkomisten vuoksi ja oli sitä vastoin päättänyt ratkaista asian ”poliittisesti”. Kantajat olivat pyytäneet vastaukseen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää esitettäväksi tämän sekä eräät muut asiakirjat näyttönä esillä olevassa asiassa.¹⁵

15 — On totta, että kantajien vastaukseen sisältynyt ehdotus todisteista oli laadittu epämääräisesti, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta pyydettiin määräämään esitettäväksi sellaiset asiakirjat, joista kävisi ilmi, että komissio oli muodollisesti kieltäytynyt tutkimasta kilpailusääntöjen rikkomisia ja että se oli pitänyt parempana yleistä poliittisen tason ratkaisua postialan liberalisoinnin ongelmaan. Tämä vaatimus todisteiden esittämisestä on suhteutettava kantajien vastauksessa ja kanteessa muuten esittämään, jossa komissaari Sir Leon Brittanin kirjeeseen on vedottu nimenomaisesti moneen kertaan.

97. Tuomionsa 117 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että ”— oletukset komission äkillisten kannanmuutosten väitetyistä tarkoituksista ja kantajien huomautukset Sir Leon Brittanin komission puheenjohtajalle mahdollisesti osoittamasta kirjeestä, jota ei ole oikeudenkäyntiasiakirjoissa ja jonka olemassaoloa ei mikään seikka edes vahvista, ovat vain väitteitä ilman näyttöä, ja siten tällaiset väitteet eivät voi muodostaa seikkoja, joiden nojalla voitaisiin katsoa, että harkintavaltaa on käytetty väärin”.¹⁶

98. Katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen (tässä tapauksessa puolustautumisoikeuksia koskevien menettelysääntöjen rikkominen, joka loukkasi kantajien oikeuksia) kieltäytyessään ilman tyydyttävää selitystä hyväksymästä näyttönä asiakirjaa, joka periaatteessa vaikuttaa asiankuuluvalla riidan ratkaisun kannalta ja jonka osalta kantajat olivat vaatineet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta, että se sisällytetään oikeudenkäyntiasiakirjoihin. Mikäli ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin epäili tämän kirjeen olemassaoloa, sen olisi ollut helppoa päästä epäilyksistään kehottamalla komissiota esittämään asiakirja. Sitä vastoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi samanaikaisesti (eli samassa tuomiossa) kyseenalaistaa asiakirjan olemassaoloa ja olla myöntymättä kantajien vaatimukseen siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää esittämään kyseisen asiakirjan. Toisin sanoen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi katsoa, ettei väitteitä ole näytetty toteen, jos se itse on kieltäytynyt määräämästä näytön esittämistä, jota siltä oli tältä osin pyydetty.

16 — Kursivointi tässä.

99. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudenkäyntimenettelyä koskevan virheen, kun se ratkaisi vasta tuomiovaiheessa menettelyyn liittyviä kysymyksiä asian selvittämistoimien hyväksymisen tai hylkäämisen osalta, jotka sen olisi välttämättä pitänyt ratkaista aikaisemmassa vaiheessa, kun tätä koskeva pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä jo kirjallisen menettelyn aikana.

100. Itse asiassa työjärjestyksensä 66 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa asianosaisille tiedoksi annettavalla määräyksellä asianmukaisina pitämänsä selvittämistoimet ja sen, mitkä tosiseikat on näytettävä toteen. Saman päättelyn mukaisesti — ja vielä suuremmalla syyllä, kun pyyntö asian selvittämisestä on hylätty ja tämä saattaa vaikuttaa puolustautumisoikeuksiin — päätös, jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää asianosaisten sille kirjallisen menettelyn aikana tekemät asian selvittämistä koskevat pyynnöt, on tehtävä samoin määräyksellä, joka annetaan tiedoksi asianosaisille. Näin meneteltäessä asianosaiset voivat esittää tältä osin väitteitä suullisessa käsittelyssä, ja niillä on parempi käsitys todellisista puolustautumismahdollisuuksistaan, ja niiden oikeutta "aiemmin esitetyn näytön täydentämiseen" (työjärjestyksen 66 artiklan 2 kohta) kunnioitetaan, kun niiden aikaisemmin tarjoamaa näyttöä ei ole hyväksytty asialinjoihin otettavaksi.

101. Jos hylkäämispäätös kirjallisessa vaiheessa pyydetystä asian selvittämisestä tehdään sitä vastoin vasta tuomioissa itsessään, kuten esillä olevassa asiassa, asianosaiset, jotka ovat pyytäneet esittämään tai itse esittäneet tämän selvityksen, joutuvat mahdollomaan tilanteeseen, sillä ne eivät voi vaatia ensim-

mäisen oikeusasteen tuomioistuimelta suullisessa vaiheessa, että se harkitsee uudelleen päätöstään, eivätkä ne voi toimittaa tai vaatia tässä vaiheessa uutta selvitystä aikaisemman selvityksen hylkäämisen kompensoimiseksi.

102. Kuinka asia onkin, en ehdota niinkään oikeudenkäyntimenettelyn sääntöjenvastaisuuden vuoksi, että tämä viimeinen valitusperuste hyväksytään, vaan sen vuoksi, että asian selvittämistä sinänsä ei ole hyväksytty tehtäväksi. Väite toimielimen harkintavallan väärinkäytöstä ei tavallisesti voi helposti ymmärrettävistä syistä perustua kiistattomiin todisteisiin, vaan enemmän tai vähemmän vahvoihin indisioihin, jotka on esitetty tuomioistuimelle. Yksityiset voivat tavallisesti vain ilmoittaa tällaisista indisioista ja vaatia asiakirjojen tai muiden väitettään tukevien selvityksien esittämistä, jos tällainen selvityksien esittäminen on kysymyksessä olevien toimielinten hallinnassa. Tämän vuoksi, kun esitetyillä indisioilla on tietty todennäköisyys, tällaisesta asian selvittämisestä perusteettomasti kieltäytyminen on vieläkin tuomittavampaa, ja tämän vuoksi suurimmassa osassa tapauksia tämä estää kantajia vetoamasta tiettyihin perusteisiin.

103. On ajateltavissa, että esillä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi aineellisilla perusteilla voinut kieltäytyä määräämästä esitettäväksi komissaari Sir Leon Brittanin kirjeen, toisin sanoen arvioiduaan, että kantajien siitä esittämien tietojen perusteella kyseisen kirjeen sisältö ei olisi

lisännyt mitään tietoihin, jotka sillä jo oli esillä olevassa asiassa. Tällainen päättely (jota komissio itse asiassa puolustaa) ei olisi riidaton, mutta siitä kävisi ilmi kannanotto kyseisen asiakirjan merkityksellisyyteen.

104. Tämä ei kuitenkaan ole selvitys, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut tuomion 117 kohdassa (jota on edellä lainattu) sen perustelemiseksi, ettei se määrännyt komissiota esittämään vaadittua asiakirjaa: tosiasiaa se ei anna mitään tyydyttävää selitystä, koska se ainoastaan toteaa kyseisen asiakirjan olemassaolon epävarmaksi, lisäten, ettei sitä ole liitetty oikeudenkäyntiasiakirjoihin. Nimenomaisesti kirjeen olemassaolon ja sisällön todistamiseksi kantajat olivatkin vaatineet, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää edellä mainitun asiakirjan esittämisen esillä olevassa asiassa.

105. Tiivistäen katson, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ollut perustetta hylätä, vaan että sillä päinvastoin oli syytä hyväksyä valittajien tekemä vaatimus näytön esittämisestä. Koska kysymyksessä lisäksi oli asiakirja, jota valittajat pitivät ratkaisevana, mutta jota ne eivät voineet itse esittää, koska asiakirja oli yhteisön toimielimen hallussa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt määrätä asiakirjan liittämisestä oikeudenkäyntiasiakirjoihin.

106. Tämä johtopäätös tekee tarpeettomaksi arvioida valitusperusteen toista osaa, koska

yhden, mahdollisesti ratkaisevan harkintavallan väärinkäyttöä koskevan todisteen puuttuessa tähän kysymykseen ei ole mahdollista antaa varmaa vastausta.

107. Siten katson, että valittajien esittämistä valitusperusteista kaksi on hyväksyttävä, mikä merkitsee sitä, että valitus on hyväksyttävä.

Asian palauttamisesta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen

108. Seitsemännen valitusperusteen hyväksyminen aineellisten syiden vuoksi merkitsee sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoamista että mahdollistaa myös sen, että yhteisöjen tuomioistuin voi käyttää EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklassa tällaisessa tilanteessa sille tarjottua mahdollisuutta, toisin sanoen mahdollisuutta ratkaista riita-asia lopullisesti. Ratkaisu olisi silloin yksinkertaisesti riidanalaisen päätöksen kumoaminen lainvastaisena.

109. Mikäli yhteisöjen tuomioistuin hyväksyisi vain yhdeksännen valitusperusteen, se ei voi ratkaista riita-asiaa lopullisesti. Katson, että tällainen lopullinen ratkaisu edellyttäisi sitä, että yhteisöjen tuomioistuin antaisi nimenomaisen ratkaisun siitä, onko komissio

syyllystynyt harkintavallan väärinkäyttöön, mikä puolestaan ei ole mahdollista, ellei vaadittuja asiakirjoja ole esitetty näyttönä. Koska asian selvittämistoimet ylittävät ilmeisellä tavalla valitusmenettelyssä mahdollisen, asia olisi tällöin palautettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

110. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklassa määrätään, että jos valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, vastaaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Jos valitus on perusteltu, mutta yhteisöjen tuomioistuin ei ratkaise asiaa itse, ei tältä osin tarvitse antaa ratkaisua.

Ratkaisuehdotus

111. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

- 1) kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-77/95, SFEI ym. vastaan komissio, 15.1.1997 antaman tuomion;
- 2) kumoaa kyseisen tuomion kohteena olleen komission päätöksen ja
- 3) velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.